

Het lichaam is de voorstelling

WAT ONS INTERESSEERT IN HEDENDAAGSE DANS

Laten we overeenkomen dat we het hebben over wat ons in de hedendaagse dans interesseert (boeit, irriteert, afstoot, treft...). Het kan dus over heel veel gaan, maar niet over datgene waar we ons vanuit een sociale positie moeten toe verhouden (beleid, media, geld, roddel, reputaties...). Eigenlijk is het merkwaardig dat we eerst dit pact dienen te sluiten. Het zou een evidentie moeten zijn dat we ons in het spreken over kunst of cultuur in de eerste plaats tot een kunstvorm of cultuurgenre, tot kunstwerken of artefacten, tot een kunstwereld verhouden. Of juist, het publieke spreken zou de ruimte van een reflexieve verhouding tot deze onmiddellijke verhouding(en) moeten zijn – een discursieve ruimte dus van ‘hardop denken in de tweede graad’. Deze ruimte is echter altijd al bezet, vaak zelfs gekoloniseerd, door externe agenda’s.

Laten we onze eigen agenda maken, vanuit de kleine utopie – maar is dit niet de verwachtingshorizon van iedere auteur? – dat onze interesses ook anderen kunnen interesseren. In een ‘gemediatieerde’ tijd is autonoom denken jezelf vrijstellen van opinies en het actief opeisen van het recht om publiek te spreken over wat je interesseert – want iets appelleert, legt beslag op je. Publiek spreken is het bespreekbaar maken van ervaringen die je belangrijk vindt – omdat je niet de enige belanghebbende bent.

We zijn allebei zeer gesteld op – ‘houden van’ klinkt iets te plakkerig – de convivialiteit in de hedendaagse danswereld. Er wordt weinig geroepen, er is weinig afgunst. Waardering wordt niet zozeer bepaald door de eigen smaak, dan wel door interesse in wat anderen doen. Een voorstelling geldt als een uitnodiging om mee te denken met de premissen die ze hanteert. De gehanteerde assumpties worden haast nooit volledig afgewezen, eventuele kritiek richt zich op de concrete uitwerking, op de manier waarop binnen het gekozen kader met de daardoor gecreëerde mogelijkheden wordt omgegaan. Er bestaat in de hedendaagse dans een sterk besef van de particulariteit van een werk, er wordt weinig gedacht in termen van stijlen, stromingen, poëtica’s...

De verhoudingen zijn tegelijk ongedwongen en voorkomend, schikkelijk en *sans façon* maar tactvol. Altijd weer opnieuw is er dat aangename samengaan van amicaliteit en afstandelijkheid: de drempel van het intieme wordt zelden overschreden, die van de gemeenzaamheid evenmin. Wellicht is deze omgangsvorm een gevolg van het frequente gedwongen lichaamscontact tussen dansers op de werkvloer. Je hebt niet alleen onophoudelijk met elkaar te maken, je bent niet enkel op elkaar aangewezen – dat is in andere collectieve kunstpraktijken, zoals het theater, eveneens het geval. Je moet elkaar ook fysiek aanraken, wat niet kan zonder een minimaal respect voor de lichamelijke van je danspartner(s). En waar lichaam is, is ook altijd iets anders: persoonlijkheid, karakter, individualiteit, kortom: ‘ziel’. Dat ‘andere’ dat met het lichaam verbonden is – misschien gaat het daar wel juist om in dans – bakent een zone van intimiteit af waarin je niet zomaar binnendringt. Het taboe genereert een algemene regel van ‘reserve in nabijheid’ om-

dat dansers, gewild of ongewild, meestal in wisselende gezelschappen en projecten terecht komen. Je weet haast nooit wie volgend jaar je partners zullen zijn. Dat noopt tot zelfbedwang, tot terughoudendheid in de omgang. Tegelijkertijd zit je, letterlijk, aan elkaars huid – wat niet kan zonder een hoge mate van ongedwongenheid, of minstens het voorwenden daarvan.

Hedendaagse dansers en dansmakers zijn zich ook heel bewust van de openheid en de zelfstandigheid van hun medium. Ze zijn nieuwsgierig naar de voorstelling die de toeschouwer heeft gezien, en die helemaal niet de hunne dient te zijn. Het mangelt hen gewoonlijk aan woorden om de inzet van hun werk te verduidelijken – maar ze proberen het wel, ze converseren graag over hun werk, de esthetiek van het woordeloze is hen vreemd. Al pratend trachten ze de inzet scherper te krijgen, samen met de gesprekspartner. In conversaties met dansers of dansmakers ben je dan ook een *partner in crime*. Je speelt geen verbaal pingpong, je wisselt geen standpunten uit. Dat gebeurt natuurlijk ook wel, maar heel vaak is er het gevoel dat je samen op zoek bent. En plots is er dan een passend beeld, een handvol woorden dat raak lijkt. Van hedendaagse dans is geen esthetische theorie mogelijk en mede daarom dwingt ze tot een ethiek van symmetrisch spreken. De danser of dansmaker en de toeschouwer of criticus begrijpen nooit helemaal op hun eentje wat zij gemaakt of gezien hebben.

De danswereld is behalve conviviaal en sociaal reflexief ook sterk internationaal gericht. ‘Vlaamse dans’ bestaat niet, maar Vlaanderen